47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 603 Կ.ՊՈԼԻՍ ԱՊՐԻԼ 22/5 ՄԱՅԻՍ 1903 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1321 ՍԷՖԷՐ 8 — 22 ՆԻՍԱՆ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի Ճատէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէ Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنجه بوی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : ارمانس فریه
ادارهٔ خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԱՆԱՁԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրամ,
Մէկ անգամէ աւելի ժամանակաց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԸ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ
ԻՆՉՊԷՍ ՇԱԲԱԹ ՕՐ ԵՐԿՈՒ ԵՒ ԱՑՍՕՐ ԱԼ — ըստ սովորութեան, բացառութիւն

Ամբողջ տարի երեսը յօդուածներով լեցուն կը հրատարակուի, առանց ծանուցումի։

Ուր կ'երեւնայ «Մանզումէ»ի Տէրն ու Տնօրէնը՝ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ և հրատարակի ծանօթ գրողներէն

Տ. ՆՂԻՇԷ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆ
Տ. ՏԻՐԱՑՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ
Տ. ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ
Տ. ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՅՈՒ

ՏԵԱՐՔ

Ռ. Ե. ՊԷՊԷՐԵԱՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՊՕՂԱՃԵԱՆ
ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ
ԹԷՈԴԻԿ
ՀԱՅԿ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ
ՀՐԱՒՆՏ ԱԶՆԱՒՈՐ
ԵՆՈՎՔ ԱՐՄԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ԳԱՍԱՊԵԱՆ
ԲԱՆԱԳՈՂ ԼՈՒՍԻՔԻՆԵԱՆ
ՎԱՀԱՆ ԹՕՇԻԿԵԱՆ
ԲՐՕՖ. ՅԱԿՈԲՈՍ ՃԷՃԻԶԵԱՆ
ԵՐՈՒԱՆԴ ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ
ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ
ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (Լէլ-)
ԳԷՈՐԳ ՍԻՄԷՈՆԵԱՆ
ԽՈՍՐՈՎ ՌԷՇԻԾԵԱՆ
ԻՆՏԷԼԻԳԵՆՏ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ
ՊԱՒԼՈՍ
ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ԵՒ ԲԱՍԻՄ

ԿԵՆԴԱՆԻ ԹՈՒՂԹԵՐ

Զգայուն թուղթերու գոյութիւնը՝ նկարչութեան մէջ, մին է այն հաստատած իրողութիւններէն, որոնց վրայ խօսած առենիս իրաւունք պիտի ունենանք ըսելու, ասոնք ա՛լ ջուր չեն վերցներ։ Եւ այդ մէկ խօսքը բաւական պիտի ըլլայ մեր հաւատքը, մեր համոզումը արտայայտելու հաստատուած այդ գիտական իրողութիւններու մասին։

Հիմա զգայնութիւնը բաւական չէ կարծես բացատրելու համար լուսանկարչական այն թուղթերը, որոնք նոյնիսկ առուերներէն, լոյսերէն կը տպաւորուին, և անոնք այդ ընդունուած տպաւորութիւններուն իբրեւ հաւատարիմ հարազատ պահապաններ մեզի կը բերեն ընտանեկան յիշատակներու բոլոր մը, որոնք գմեզ կ'ոգեւորեն՝ մեր զգայնութիւններուն ամէնէն անոր-չաններուն մէջ, և մեզի կը խօսին սիրոյ բաներ, որոնց հետքը չպիտի կրնայինք ա՛յդքան առարկայապէս չօշափել մեր մասներուն ծայրովը։

Այդ պատկերներուն նուիրած վայելքը մեզի ըմբռնիլ տուողը միայն զգայնութիւնը չէ. սակայն, եթէ երեւոյթներու և առարկաներու տպաւորութիւնները իրենց մասնական ամբողջութենէն այդ զգայնութիւններուն վրայ չցրոյցնէին առուներու կտոր մը կամ ճառագայթներու հատուած մը, ապահովաբար զգայնութիւնները սոսկ իրենք իրենցմով չպիտի բաւէին զմեզ գոհացնելու։

«Lumière»ի զգայուն ապակիները իրենց chambre noireներուն մէջ զետեղուած, հասարակ ապակիներէ աւելի բան մը չպիտի արձէին մեզի համար։ Հաւասակարչական Մեքենականութիւն մը պէտք է, և միեւնոյն ժամանակ բնութեան տեսարաններուն net ցոլացումները ապակիներու զգայնութիւնը արդիւնքի բերելու համար։

Այդ զգայուն թուղթերու և ապակիներու վրայ ապաւորութիւններուն կատարած դերին բաղդատմամբ, մարդկային մեքենականութիւնը բնաւ տարբերութիւն չունի անոնցմէ։ Իր առաւելութիւնը, այդ զգայուն թուղթերէն, սա է թէ զգայուն-մարդը միեւնոյն ժամանակ Կենդանի թուղթ մըն է, իր հոգեկան գործարանաւորութեան ուժովը։

Տրէյրը, անգործարանաւոր մարմիններուն վրայ եղած նոյն իսկ արտաքնապէս արմենաթեթեւ ապաւորութիւններու հաստատութեան մասին խօսելէ յետոյ, պահ մը կանգ կ'առնէ մարդկային մեքենականութեան հանդէպ և կ'ըսէ. «Եթէ այս այսպէս է անգործարանաւոր մակերեւոյթի մը վրայ, որչափ մեծ է պէտք է ըլլայ այն, խոյլական (ganglionnaire) մակերեւոյթներու վրայ, որոնք գործարանաւորուած են սոսկ այս մասնաւոր առարկային համար։ Իր եզրակացութիւնները՝ այս մասին՝ շատ հեռուները կը տանին զինքը, և անիկա չի վախնիր ըսելու մեզի։—«Երբ կը կարծենք թէ մեր սենեկին մէջ ծանօթի ոչ մէկ աչք կը թափանցէ, և թէ մեր մեկուսացումը զերծ է ամէն անգաղանապահութենէ, հոն՝ մեր սենեկի պատերուն վրայ, կան մեր բոլոր ընտանեկան գործերուն հետքերը, մեր բոլոր նիստուկացին դիմաստուերները և մեր բոլոր շարժումները գրուած են հոն»։

Մեր այդ զգայուն պատերուն կրած տպաւորութիւնները, մեր ընտանեկան կեանքին՝ գաղտնութեան մէջ թողած ստուերոտ կենդանագրութիւններէն անշուշտ պիտի կրնային կաղմել մեզմէ շատ մը մարդերու ամենահաւատարիմ ինքնակենսագրութիւնները, եթէ ցաղդ գիտութիւնը կարող եղած ըլլար գտնել ստուերներու բանալին եղող այդ ընտանեկան լուսանկարչութեան դրութիւնը։

* * *

Բնական պեսարաններու աւթած տպաւորութիւններու հանդէպ ցուցադրուած զգայնութիւնը (Sensibilité) մարդուն առաջին և ամենակենսական յատկութիւնն է եղած։ Մարդկային հոգեկան գործարանաւորութեան այդ զգայնիկ ընդունակութիւնը մէկ երկու դար առաջ յարմար դատուեցաւ խմաստասէրներու կողմէն յորջորջել table rase անունով, որ երբ մէկ կողմէն երեւան կը բերէր մարքին հոգեկան կարողութեան ամէնէն ցայտուն պաշտօնը, պատկեր մը, տպաւորութիւն մը իւրացնելու պաշտօնը, միւս կողմէն կը մատնէր այն աստիճի խմաստասիրութեան մէկ պարանքը, որով անոնք անգիր կը կարծէին մանուկին գիրքը քնացող միտքը, այդ «գաղտուկ վհուկը», որ գերման մեծ բանաստեղծի մը տեսութեամբ «կը ճանայ քարին մէջ, կ'երազէ անասունին մէջ, և կը qarքնու մարդուն մէջ»։ Այսօր բաղդատական և փորձառական հոգեբանութիւնը մեզի կը վստահեցնէ թէ այդ table rase կոչուած մանկական մտքի անդիր տախտակը իր հետ կը բերէ նախընթաց պատճառներու արդիւնքն եղող մեհենադրչի գրերը, ժառանգական միտումներու և ուրիշ բարոյախօսական ու բնախօսական յատկութիւններու, որոնք այն աստեն միայն ընթեռնելի կ'ըլլան մարդկութեան համար, երբ մտքի զարգացման հակադեցութիւն մը ի գործ կը դրուի անոնց դէմ։ Եւ այդ հակադեցութիւնը այն դերը կը կատարէ մարդուն համար, ինչ դեր որ կը կատարէ լուսանկարչութեան մէկ ապակիներու révélateurներու Bain de développement մը։ Մարդկային հոգեկան գործարանաւորութեան այդ զգայնիկ և կենդանի կազմածը ա՛յնքան կատարեալ գործածած է յամրընթաց կերպով, որուն չենք յուսար թէ կարող ըլլայ հաւասարիլ անգործարանաւոր ոևէ կազմած միեւնոյն կոչումին ծառայելու համար։ Մարդ առանց իր ուզելուն, ընութենէն, ընտանեկան կեանքին ենթական ու միանգամայն առարկան պիտի մնայ, և ահա այս պատճառաւ մարդ պիտի քշուի ու առաջ վարուի։

* * *

Պօղոս առաքեալ առանց գիտական մեծ միտք մը ըլլալու, կրցած էր պրշ կերպով ըմբռնել՝ Նորակերտ եկեղեցիին մէջ՝ տպաւորութիւններու և ազդեցութիւններու այդ բարեբաստիկ դերը։ Եւ աւետարանական բարոյականին հիմնարկութեան համար զանի իբրեւ օժանդակ պատճառ գործածեց։ Իր տեսութիւնով այդ Նորադարձ քրիստոնեաները կենդանի-թուղթեր էին։

Ահա թէ ինչպէս կը խօսի առաքեալը. «Ակսի՞նք Նորէն անձերնիս յանձնարարել (Քրիստոսը ըմբռնելու համար), կամ թէ ոմանց պէս պէտք է մեզի յանձնարարութեան թուղթեր ձեզի կամ ձեզմէ։ Հապա մեր թուղթը դուք էք, մեր սրտերուն մէջը գրուած, ճանչցուած ու կարդացուած ամէն մարդերէ, յայտնի ըլլալով որ դուք Քրիստոսի թուղթն էք մեր սպասաւորութիւնովը, չէ թէ մելանով գրուած, հապա կենդանի Աստուծոյ հոգիովը» (Բ. Կորնթ. Դ. 1-3)։

Կենդանի Աստուծոյ հոգիով գրուած թուղթ մը կենդանի-թուղթ մըն է։

Առաքեալին գրած իմաստով քրիստոնեան է այդ կենդանի թուղթը։

Մենք չենք քաշուիր ըսելու, թէ ՄԱՐԴՆ է այդ կենդանի թուղթը։

Մարդիկ իրենց կեանքի տեւողութեան օրերուն թէ՛ կենդանի և թէ զգայուն թուղթեր են, որոնք կը տպաւորուին, կ'ազդուին բնական և ընտանեկան պարագաներէն, և թէ՛ միեւնոյն ժամանակ՝ տեսարաններ կամ ինչպէս կ'ըսենք յաճախ doskներ կամ օրինակներ են։ Կրնանք միեւնոյն ժամանակ թէ՛ տպաւորել և թէ տպաւորուիլ։ Ասիկա ալ մեր հոգեկան գործարանաւորութեան մէկ զարտուղութիւնն է տիեզերքին մէջ։ Քրիստոնէութեան բոլոր հիմնադիրները, ինչպէս նաև ուրիշ կրօնքներու հիմնադիրները այդ օրինակին շատ կարեւորութիւն ընծայեցին, որովհետեւ անձնական բարի օրինակի մը արձակած ստուերա տատաւելի որոշ՝ հաստատուն գիծեր կը թողուր տպաւորուող մարդու մը մտքին ու նկարագրին վրայ, քան թէ սոսկ խօսքի մը ստուերը, որ յաճախ ամպերէն քշուարկուած տեսարանի մը տպաւորութիւնը կը թողու մարդուս վրայ, և տեղի կուտայ մեկնութիւններու կամ աւելի ճիշտը՝ արբագրութիւններու։ Պօղոս առաքեալ «օրինակ»ներու մարդն է նոյն իսկ իր բովանդակ փիլիսոփայական տեսութիւններուն ու նոյն իսկ իր խորանակարութեան արուեստին մէջ (տես. Ա. Թես. Ա. 7. Բ. Թես. Գ. 9. Ա. Տիմ. Ա. 16. Ա. Տիմ. Դ. 12. Բ. Տիմ. Ա. 13. Տիտ. Բ. 7. Բղդտ. Ցկը. Ե. 10. Ա. Պետ. Բ. 21)։ Որովհետեւ իր ժամանակին մէջ ինքը ուրիշներէ աւելի ճարտար եղած էր այդ կենդանի-թուղթերը կարդալու իրենց նկարագրին և իրենց հաւատքի հակումներուն ամենայետին անշան գիծերուն մէջ անգամ։

* * *

Ժամանակը մեծ փոփոխութիւն չէ կրցած մտցնել կենդանի-թուղթերու գործարանաւորութեան մէջ։ Զանոնք կարդալու և զանոնք տպաւորելու արուեստը միայն զարգացած է հիմա։

Մեր վարքին ամէն մէկ ստուերը, մեր խօսքերուն ամէն մէկ վանկը պիտի տպաւորուին ապահովաբար ամէն անոնց մէջ, որոնք զայնս ընդունելու համար լարած են իրենց մտքերնան, արտատպող միտքը։ Մանր զգուշութիւններու պէտք ունինք, ուրեմն թէ՛ այն աստեն երբ ծանօթի մը նկարագիրը հիմնաւորելու, posé ընելու մեր կոչումին կը ծառայենք, և թէ այն աստեն, երբ ուրիշները հերքելու հարկին մէջ կը գտնուինք։ Մարդկային մագաղաթը կրնայ երբեմն բարեփոխուիլ, մոլութիւնները որբուիլ և լաւագոյնին ընդունակ ըլլաք։ Սոյդ է որ Ջնջուած մոլութիւնը անպատճառ հետք մը, գիծ մը, կէտ մը կը թողու իր տեղը, բայց այդ թողուած մնացորդները ա՛յնքան անշմարելի կը դառնան, որ բարին, լաւագոյնը ինքզինքը կը յայտնէ միայն, և մոլութեան հին մնացորդները կը մնան իր գծերուն տակ իբրեւ մշուշոտ շղթացումներ։

Բարի վարքի լաւ օրինակ մը լաւագոյն արդիւնքը կուտայ, կենդանի թուղթերու վրայ։

Մենք պէտք է ատոր աշխատինք միշտ։

ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Արաբկիր

ԵՐԿՈՒԻՔԸ

(ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴՐՈՒԱԳ ՄԸ)

Փամուն պաղ քարերուն վրայ ամառ ձմեռ ծունկ չոքելու վարժուած, կանթեղին իւղը և տէրտէրին թափառը իրենց կիրակի մատուռներուն առաջինը հանդիսացած, պզտիկները չդրկելու համար իրենց բերանին պատառները համրած. գրեթէ ասանկ կը քաշէին իրենց ցամաքուտ կեանքը այդ երկուքը, այրը և կինը, հնցած տան մը մէջ, որուն տանիքը ծածկող հին ոճով կղմինդրներ մամուռի թեւերուն տակ անյայտ եղած էին գրեթէ։ Բայց ինկած մարդիկ էին ասոնք, իրենց արդի կեանքը տխուր հակապատկերն էր այն ծիծաղկեանքին, զոր կ'ապրէին իրենց երիտասարդութեան տարին. այրը նահապետական տան մը շառաւիղներէն, կինը բարեկեցիկ ալտեսաւորի մը այն ցընծուն զաւակներէն, որոնք գրեթէ ամէն իրիկուն ծոնի ճաչերու կը մատակցին և օդին կը նային առաւօտները, ըստ այնմ իրենց միջոցէի պարապը զուարթացնելու համար բայցմեկայ և հովասուն պուրակի մը եզրը։ Բայց ժամանակ անցնելով, նահապետական տան պերճանքը և արհեստաւորի անհոգ կենցաղին հմայքները լոկ մարած յիշատակներ եղած էին, այլեւս երկուքին համար, որոնցմէ այրը՝ յիսուն տարիներու բեռին տակ մնացած, և կինը՝ քառասունեւհինգը անցուցած արդէն, կը հիմնին համակերպութեամբ օրերուն թեւերը, տպասելով որ ահա կը մեծնան տղաքը։ Մին արդէն գրեթէ չափահաս, քանի գործի կ'ըլլան, և երգուն ծերութիւն մը պիտի վայելեն իրենք ալ, մեծցած տղոց հովանիին տակ։

Այրը իր դէմքին վրայ պարտ էր միշտ լաւ անցուած երիտասարդութեան մը հետեւանքն եղող կայտառութիւն մը, կարմիր մը խօսուն, այտեր անթառամ, ճակատ մը անխորոմ, և աչքեր՝ որոնց փայլը տակաւին չէր նսեմացած արդի նիհար օրերուն տպաւորութեան տակ, և զարմանալի էր որ ա՛յնքան քիչ և այնքան վատ ուտելով հանդերձ, անխոտոտելի կապուտակ ծիրը իր շրջագիծը չէր բոլորած տակաւին ակնակապիճին շուրջ։ Փափուկ թեւեր ունէր, նշանակ՝ թէ ձեռքերը կարծր բան մը բռնած չեն, և հօրենական յարկին դիւրութիւններէն շրջապատուած, պէտք չէր ունեցած նոյն իսկ մարմնամարզի համար ծանր աշխատութիւն մը կատարելու. մէկ խօսքով, մտաց մոխկին մէջ չէր թաթխած, ինչպէս կ'ըսեն սովորաբար։ Բարեձև իրանը, բարեհասակ վայելչութիւնը կը պատմէին իր ցեղին համբաւը։ Կինը մարած արձագանգն էր երիտասարդական գեղեցկութեան, բոլոր մտածումները տպայոց նուիրուած անձնուրացութեան մը բնական պատկերն էր իր արդի դիմագծութիւնը, հրապոյր չէր մնացած, ո՛չ յաղթ իրան մը, ո՛չ բոց աչքեր, ո՛չ բոց այտեր արտաքին յայրատ հայեցուածքի նշաւակ չէին ըներ զինք. զաւակներու տէր, անոնց վրայ գուրգուրացող մօր մը տիպարն էր, ինչպէս այրը ուրիշներուն կը յիշեցնէր ինկած ազնուական մը, փափկակամ և երբեմն աղէկ ուտող խմող երիտասարդի մը տիպարը։

Ասոնց մեծութիւնը մանաւանդ սա՛ բանին մէջ կը կայանար, որ կ'ապրէին առանց ձայն ձուն հանելու. իրենց ունեցածը, չունեցածը, տան ներքին կարօտութիւնները, պակասները իրե՞նք միայն գիտէին. մինչեւ իսկ շատ անգամ կը ճուայնն ներսէ ներս. բայց քարը բան մը չէր գիտեր. գիտէր միայն թէ նեղ կ'ապրէին և նախայն փառք կուտային Աստուծոյ։ Ո՛չ մէկ գանգատ բախտին կամ Նախախնամութեան դէմ չաղարտեց իրենց շրթները, ո՛չ մէկ դառն հառաչանք չուռեցուց իրենց կուրծքը, և աղաքը, պակաս ճաշերու սովորական մթնոլորտի մը մէջ մեծցած, կը կարծէին թէ ա՛յս է կեանքը ընդհանրապէս ամէն տուներու մէջ, և համադամի բացառութիւնները հարուստ ըսուած դասակարգին կանոնն էն միայն։ Երկուքը իրենց ընտէն կը զրկէին, տղաքը կոկիկ հագուստներով, յաւիտենական հոգածութիւնը բոլոր այն անկեալ ընտանիքներուն՝ որոնք օտարին առջեւ չեն ուզեր ցուցադրել արդի անկածութիւնը, և ներսէ ներս նեղուելով հանդերձ, իրենց չապիկը գաղտնի Հրեային կը ծախեն տղայոց բալթօն ու բանթալոնը նորելու համար։ Հօրենական մէկ քանի կաղուածները կամաց կամաց վաչխառուին կոկորդն էին անցած, մօրը ճիտէն կախուած ոսկիները լուսայափոխին ցուցախեղկը փոխադրուած էին կորած գինիերով. և հիմա փորձաւորութեան ամենադառն կէտին հասած էին, մտերիմ դրացիներէ փոխ հաց առնելու ասպիճան, երդնեկի օրերու մէջ հատուցանելու գիտաւորութեամբ։ Երեւակայուած երդնեկի օրը իրենց գաւկին գործի մտնելուն պարագան էր։ Եւ արդարեւ երկու ամիսէ ի վեր սկսած էր գործի մը երթալ՝ չնչին շաբաթականով մը, ինչպէս կ'ըլլայ սովորաբար։

Բայց երկու հաւատարիմ և անձնուէր ամուսիններուն գոնէ՝ այդ երկու ամիսներուն գոնէ՝ կեանքը սկսաւ պզտորիլ այդ երկու ամիսներուն միջոցին. տղան գործարի չէր, հօրը, մօրը այնքան սաղապանքներու գնով այդ տարիքը հասնող տղան, իրիկունները տուն գալուն, խոժոռ և դժգոհ կը նեռուէր բազմոցին մէկ անկիւնը, մատուռը բերանը չէր բանար, ու առած մէկ շաբաթականին անչան խեչերանքը իսկ կը դժկամակէր տալ իր ծնողքին՝ որ ժամուծախք ընեն։ Հայր և մայր չէին կրնար հակնալ իրենց զաւկին դժգոհութեան պատճառաւ, գործին մէջ ծոյլ չէր, հետեւաբար գոհ էր, և անոր մաղձին պատճառաւ ուրիշ բան ըլլալու էր։ Բայց ի՞նչ։ Չէր գիտեր։ Տղան լուռ կը մընար կամ անտարբեր պատասխան մը միայն կուտար մօր յաճախակի հարցումներուն։

[illegible] հանքը վերջին աստիճանին հասած էր։ «Բայց, զաւակս, պէտք է վերջացնես», ըսաւ խեղճ մայրը, որ արդէն պառաւութիւն կը հոտէր. համակերպող ա՛յդ հոգիին սրտմաշուքը, սէր նէրս ճերմակը դուրս պահելու ունակութիւնը, հաւաքանքները կուլ տալու հեղձամղձուկ սովորութիւնը ժամանակէն առաջ մաշեցուցին անոր կեանքը, մտքերուն թեւերուն մէջ սեւ բիծ մը անգամ մը-նացած չէր, ձիւնափայլ նմանութիւնը դարձած էր իր սպիտակահեր ամուսինին։ Ամբարտաւանը չպատասխանեց, «Բայց կ'աղաչեմ, տղա, խօսէ։ Ի՞նչ կայ ըսէ, ի՞նչ կ'ուզես որ ընենք քեզի»։ Ու դողդոջուն շրթունքով և սառնած ձայնով մը, հանձնակեցաւ անտերեսը, շաբաթական դեռ երկու մէջիս չահող նպաստը, գոչելու երեսն ի վեր իր մօր։ «... Կեր՛կ կ'ուզեմ»։

Հանելուկը լուծուեցաւ։ Ընել է վատահութիւն չկայ զաւկի. մի՞նչ բոլոր այն զրկումներուն, կարօտութիւններուն. ինչ՞ը չքաշեցին խեղճ ծնողքը, մինչեւ որ այդ տարիքը բերին զայն, և հիմա սակարկութեան ելեր է իր ծնողքին երեսը խնդալու համար, և երրորդի մը ներկայութիւնը պայման կը դնէ հաշտուելու համար անոնց հետ։ Վա՛խ բոլոր վատնուած խնամքներուն, գութին, գորովին, սրտերու է՛ն ներքին ծալքերէն հոսած այդ ատուածային բուրումներուն։ Վաւաշոտ պատանին այսպէս նուր հերիւնով ծակծկեց մօրը սիրտը, ա՛յն էակին որ իր բնութեան բոլոր հոգեկան գանձանները բացած, ոսկեած էր զինքը մեծցնելու համար, անոր տարբ քարին չդարնելու համար։ Նո՛յն անպայլելի որդեգրորով խանդով և փութկոտութեամբ՝ հէք կնոջ առաջին մեքենական պատասխանը եղաւ իր զաւկին անդէպ յայտարարութեան։—«Շատ աղէկ, զաւակս, ըսեմ հօրդ որ կարդադրէ»։

Աշնուական մարդուն մորմոքը կրնաք երեւակայել. իր ամէնէն նեղուած օրերուն մէջ իսկ ա՛յնքան դառնութիւն զգացած չէր, բայց խեղճին թեւերը կոտրածի պէս էին, բարոյական կորով չէր մնացեր քսան տարիներու տառապալից կեանքին հետեւանքով։ Մարմարի պաղութիւն մը մատներուն ծայրը, սաթի գոյնը երեսին վրայ, իր կը-նոջ աչքերուն թաղութենէն աւելի զգլխած չուտրած մնաց. քայց չուշացաւ կնոջական արիութիւնը, որ յաճախ էր-կան թուլամարթութեան պակասը կը լեցնէ, չուշացաւ էգին սուր հոտառութիւնը, և «Մա՛րդ, Աստուած ողորմած է,», ճճռեց, «այդին կը ծախենք, և ոտք գլուխ կ'ընենք։ Աստուած չնորհ տայ։»

Սէրը տուած էր արդէն պչրուհիի մը, ընտրուած տեսակէն, իր մօր սա-կանջին թմբուկը չխօսեցուցած։ Բնաբածը մին էր այն խարտիշուհիներէն, որոնց համար կ'ըսուի թէ բարիք չեն թողուր իրենց մտած տեղը, սէգ էր, պչրասէր, ամէն հանգամանքով կանացի, կնաս, իգութեան բոլոր յատկութիւններուն մարմնացումը, միշտ այն ամբարտաւան մտածումով թէ իր սեռը գերազանց է միւսէն։ Բնութիւնը իր արտաքին փարթամ և պերճ չնորհներով յարդարած էր խարտիշուհին. յոյր էրան, բարձր հասակ, վայելուչ, ճախարակեայ յօրինուածութիւն մը մարմնեղէն գեղեցկութեան. ոչինչ կը պակսէր, բայց՝ ի սնխուսափելի գեղեցկութենէն ետ ճշմարիտ գեղեցկութիւնն է — բարքի ազնուութիւն։ Վարդէն առած էր կանանութիւնը, յանմիկէն քիչ թողլի, կանխաձգիչն իր հոգի, բանց մանչաքին ժուժկալ գեղը և ցանուն հանդամանքը կը պակսէին անոր։

Նոր բոյր կազմուեցաւ այն ծրնեալ յարկին ներքեւ, և նոր դանդութիւն, ոգեթանկաներէն բոլորովին տարբեր և խարտոյտ, խուժեցին զուսդուսդուն հանձնաժողութեան, բարերարոյութեան այդ հին վանդանին մէջ։ Անհնազանդ դաւկի մը տատանքին վրայ աւելցաւ անհամնատ և անսանձ հարի մը չարչարանքը, էրիկը լռին և անգիտակից գործիքն էր անոր վիտութիւններուն։ Բայլայեցան հէք ծնողքին վերջին յոյսերը։ — «Զաւակիս մեծցաւ, վաղը բանի գործի կ'ըլլայ, հանգիստ կ'ապրինք ա՛լ» յանկերգը երկու պարկեշտ էակներուն — հօր և մօր — միջեւ։ Խուսք և անսարք ընտանիք մը կազմուեցաւ, նահապետական տան պարկեշտ թերամիները ընտանեկան տաքի մը փոխուած էին, և հայրը, այն պատուական մարդը, ազնուական ընտանիքի մը հոգով յետին շառաւիղը ըլլալու տխուր բախտը ունեցաւ, ցամաքեցաւ իր կոճղը, աչքովը կը տեսնէր իր ակնկալութիւններուն մէկիկ մէկիկ չքանալը։ Զերկարեցաւ իր կեանքը, առոյգ ծերութիւնը տեղի տուաւ այս ծանր հարուածին, նշնին ծաղկեցաւ և շուտ թառամեցաւ, աւելցաւ իր հայրերուն քով, թողլով իր վախտ կէսը անմխիթար, անառոյգ կացութեան մը նշաւակ երկու անարի էակներուն ձեռքին տակ։ Տղան կը քարանար հեղհեղուկ իր անոպայ վարմունքին մէջ, հարսը իր յատկութիւններուն մէջ, և մայրը, ա՛լ գրեթէ անգիտակից, հին օրերու յիշատակներուն քաղցրութենէն ալ մոռցած, կը քաշէր կեանք մը անհամ, անհոտ, և անքեղուն մտածումներու մէջ սառած, քայլ առ քայլ, բայց շատ դանդաղ, կը դիմէր դէպ ի կեանքին վերջալոյսը, զոր պիտի ողողուէր բազկատարած տարիներով լեցուած, բայց ոչ օրհնութիւններով՝ Պիտի փարեցաւ ընտանեկան բարի աւանդութիւններուն մինչեւ իր վախճանը, հարսին քմայքներէն և զաւկին յարատեւ ապառնալիքներէն չբրջապատուած, բայց երբեք գերի չեղաւ անոնց. մայրութեան դասին հաւատարիմ մնաց, ինչպէս հաւատարիմ մնացած էր իր հանգուցեալ ամուսինը իր նահապետական տան հանդանին, և օր մը օրանց՝ Աստուած բերան չէր բացած օտարներուն քով իր աղէտքը պատմելու՝ — թէեւ չդիտցող չկար։ Խիզճ մը ունէր ինք իր ներսիդին, որուն վրայ պատմէր իր բոլոր վիշտերը, միտքի դատաւորը կար, անոր քով կը չարչրկէր ինքզինքը՝ և կարելի եղածին չափ անտրտունջ կ'երեւէր ամէնուն առջեւ։

Երկու ամուսիններուն մահէն վերջ, հարսը տան տիրադիրուհի բուն դարձաւ, մինակ մնացած իր ամէնէն աղճատ քմայքներուն մէջ, բարի բարի տիպարները անյայտ եղած էին իր աչքերէն, ա՛լ սկսաւ իր տիարամիտ ամուսինը խաղալիկ ընել իր կիրքերուն, կուսակցութեան մասնաւորութիւններուն մատուռնդ, որոնց նշաւակ դարձած էր հէք կեանքը։ Վերջապէս բարի օր չցուցուց

ՀԱՂԿՎԱԾԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՂԿՀՅՈ

ՂՈՂՈՊԿԱԼՆԵՐ Ն. Տ. ԺԶ

Ազգվոտոս դանանեն մեղմոս ազգանունը։ Ամենայն ազգանունի մեջ մի բան կա, որ ինչպես ինքնին, ինչպես ազգանունի մեջ ամենայն ինչ, ինչպես ամենայն ինչ, ինչպես ամենայն ինչ, ինչպես

հարկ եղաւ որ տամնապետ մը երկաթեայ վանդակէն վեր ելնէ սանդուխով, հինգ մէջը բարձր։ Դրան ներքին կողմանքը գոցուած էր։ Օրէնքին ներկայացուցիչները հրաւիրեցին վանականները դուրս ելլել, այն ատեն Զական ռուսական-զինուորներ չրջապատեցին վանականները և ձեռքերնին անոնց ուսերուն վրայ դրին. վանականները այն ատեն ոտք ելան, և իրարու ետեւէ դուրս ելան զինուորներու կրկին չարքի մը մէջէն, և գացին մօտակայ չէնք մը հարցաքննութեան ենթարկուելու համար։ Վանականներէն իւրաքանչիւրը երկու ոստիկան զինուորներու մէջտեղ էր։ Մինչեւ 23 հոգի էին, որոնցմէ 19ը սպիտակ պարեգօտ կը կրէին։ Քիչ յետոյ նոյն վանականները ազատ արձակուեցան, խօսք տալով թէ անմիջապէս Բէյնէրօլ պիտի երթան, առանց կրնօպլէին անցնելու։ Մեծաւոր վանական Տօն Միշէլ կառքին մէջ նստաւ Կրնօպլի եպիսկոպոսին և երեսփոխան Մ. Բիշոյի մէջտեղ։ Միւսներն ալ ոտքով գացին։ Վանականները երեսփոխանին տունը ճաշելէ վերջ, իրենց խոստումին համեմատ Բէյնէրօլ գացին։

ՁԱՐԸ.— Զարը, Զարուհին իրենց զաւակներով Դշ. Մոսքուայէ մեկնեցան Բեռերսպուրգ։ Կայարանին մէջ հաւաքուած էին Մոսքուայի կառավարիչ Սէրգէյոս դուքսը և դքսուհին, քաղաքային և զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարները և բազմաթիւ տիկիններ։ Զարը մասնաւոր հրովարտակով մը շնորհաւորութիւն կը յայտնէ ընդհանուր կառավարիչ Սերգէյոս դուքսին այն խնդութեան համար զոր վայելեց Ռուսիոյ առաջին Մայրաքաղաքը իր այցելութեան միջոցին։ Գովեց ժողովուրդին բարեկրթութիւնը։ Մայիս 1ին Բեռերսպուրկի մէջ չքեղ զօրահանդէս մը կատարուցին Զարը և Զարուհին։

ԷՏԻՍԸՆԻ ՆՈՐ ԳԻՒՏԸ.—Նիւ-Եորքէ կը ծանուցուի թէ գործնական լաբորատորիա մտած է Մր. Էտիսընը նոր փորձը, որով օդի ճնշումի միջոցաւ ոսկի պիտի հանուի հանքերէն փոխանակ ջրային դրութեան։ Իրաւ է որ ծախքը աւելի պիտի ըլլայ, բայց ահագին ընդարձակութեամբ հանքեր օգտակար պիտի ըլլան այսուհետեւ, որովհետեւ ջուրի պակասութեան պատճառաւ անկարելի էր ցարդ անոնց շահագործումը։ Նոր մէթոտը սա առաւելութիւնն ալ ունի որ այնքան շատ թիւով գործաւորի հարկ չի մնար։

ԷՏՈՒԱՐՏ Է.Ի Բարիզ այցելութեան ի պատիւ, կրթական նախարարութեան հրամանագիրը կարդացուեցաւ բոլոր մեծ դպրոցներուն, լիսէներուն և նախադասական վարժարաններուն մէջ, որոնց աշակերտներուն ընդհանուր արձակուրդ շնորհուեցաւ շաբաթ օր։ Հանրային վարչութիւններու պաշտօնեաներն ալ այն օրը գործի չդացին։

ՆԱԽԱԳԱՀ ԼՈՒՊԷ ԵՒ ՆԱԽԱԳԱՀ ՌՈՒԶՎԷԼԴ.— Լուպէ Նախագահին Մարսիլիոյ նաւահանգիստը համնելէն քառորդ ժամ վերջ, ամերիկեան նաւախումբին հրամատար ծովակալ Բաղդն չոգեմակոյկով մը Ժանն տ'Արք զրահաւորը երթալով ողջունեց նախագահը, և ըսաւ թէ պաշտօն ունի Ռուզվէլդ Նախագահին կողմէ, Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահին մաղթելու այն անկեղծ մաղթանքները, զոր ամերիկեան ազգը և իր նախագահը կ'ընեն Ֆրանսայի բարօրութեան և Մ. Լուպէի երջանկութեան համար։ Նախագահը պատասխանեց թէ զգածուած է այս բարեկամական ցոյցէն, որու արժէքը կը զգայ Ֆրանսա։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, Մայիս 3.— Այսօր Էլիզէի պալատին մէջ, Մ. Լուպէի և Էտուարտ թագաւորին միջեւ տեղի ունեցած տեսակցութիւնը յոյժ սիրալիր եղաւ և 30 վայրկեան տեւեց։ Իրիկունը այցելեցին Թէաթր Ֆրանսէ։ Բովանդակ ճամբուն վրայ, որ չքեղապէս լուսաղարդուած էր, ողջունուեցան հոծ և ցնծագին ամբոխի մը կողմէ։

ԲԱՐԻԶ.— Էտուարտ Է. ներկայ եղաւ արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ Մ. Տէլքասէի կողմէ տրուած ճաշին։ Իրիկունը տեղի ունեցաւ այն մեծ հացկերոյթը զոր Էտուարտ Է. տուաւ Հանրապետութեան նախագահին։ Հրաւիրեալներուն թիւն էր 98։ Տիկին Լուպէ ներկայ էր։ Հացկերոյթէն վերջ Գահոյից սրահին մէջ տեղի ունեցաւ շատ կարճ երեկոյթ մը, որուն ներկայ էին հացկերոյթին հրաւիրեալները, միայն Բարիզի զանազան թաղերուն մէջ հանդէսներ տեղի ունեցան։ Մ. Լուպէ Պատուոյ Լեգէոնի պատուանշանը տուաւ թագաւորին հետեւորդներուն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիական Մամուլը իր ուրախութիւնը կը յայտնէ Էտուարտ Է.ի գտած սիրալիր ընդունելութեան համար և կը յարէ թէ այս ցոյցերը իրենց պտուղները պիտի տան յոգուտ երկու ազգերուն, որոնք միշտ յառաջապահները եղած են յառաջդիմութեան ու քաղաքակրթութեան։

ՀՌՈՄ.—Պապը այսօր պաշտօնապէս ընդունեց Վիլհէլմ Կայսրը։

ԼԱ ՀԷՑ.— Բրեդրիայի հոլանտական դաշնակցութիւնն հեռագիր մը ուղղեց նախագահ Քրիւկէրի, խնդրելով որ Թրանսվալ դառնայ։

ԲԱՐԻԶ.— Ուաշինկդընէն կը հեռագրեն թէ արկածով պայթիւն մը տեղի ունեցեր է Բլիվէնտի թորփիլի գործարանին մէջ։ Ցիսուն տուներ փլեր են։ Բազմաթիւ զոհեր կան։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

4 Մայիս 1903

Ֆրանս. 3% (3% Français)	98	12
Բէյժի (Tab. Turcs)	374	50
Գոնսոլիտ (R. Turque D)	29	50
Երկաթուղի (Lots Turcs)	125	50
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)	598	—
Թրանսէյալ (Transvaal)	133	—

ԹԷՎԱԴԻՏԱԹ

Մամուրէթիւլազիզ վիլայէթի տախիլինէտ էկին գաղաբ գայմագամլըղը Խարբուրթ գայմագամը իղդէթլու Շէվգը էֆէնտիյէ.

Խարբուրթ գաղաբ գայմագամլըղը էկին գաղաբ գայմագամը ըրիֆթլու Խալիտ էֆէնտիյէ Թէվֆիզ պույրուլմուշ վէ ալէշ ուսուլ իճրայի թարիֆլէրի մահալլինէ ինպա գըլընմըշ տը։

Խիւտավէնտիկեար վիլայէթինէ Պալիա գաղաբ նիսպէթի 15 Մուհարրէմ սէնէ 1321 թարիխինտէն Պարթըն նահիպի էսպագ Էլիաս Ֆէվզի էֆէնտիյէ։

ՆԸՇԱՆ

Խայրբխանան Սալթանաթը Սէնիյէտէն օլմասընա մէպնի Տէրսաատէթ Եունան սէֆարէթի մալահաթկիւզարը Մ. Բօթէնէ իքնճի ըրիթպէտէն նըշանը ալիի Օսմանի իհսան պույրուլմուշ տը։

ՇԷՖԱԳԱԹ

Պանք տը Ֆրանս միւտիրինին զէվճէսի մատամ Պլանշ Պալլանա իքնճի ըրիթպէտէն Շէֆգաթ նըշանը Հիւմայունը իհսան պույրուլմուշ տը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԻՐԱՒԱՐԱՐԱԿԱՆ ՅԱՆԶՆԱԺՈՂՈՎԸ.— Պելճիոյ նախկին վարչապետ Մ. Պէռնարթէ, Ֆրանսական նախկին ելմըտական նախարար Մ. Բայոյէ և Զուիցերիոյ նախկին վարչապետ Մ. Ատօրէ կազմուած Իրաւարարական Ցանձնաժողովը շաբաթ օր իր առաջին նիստը գումարեց Խարիճիէի պաշտօնատան, Իրաւագէտ խորհրդականներու սենեակին մէջ, որ մասնաւորաբար յարդարուած էր այդ պատճառով։ Իրաւագէտ-Խորհրդականի օգնական Ահմէտ պէյ յանձնաժողովին քարտուղար անուանուեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԿՐԹԱԿԱՆ նախարար Մ. Շոմիէ և դեսպան Մ. Բօնսթան առջի օր կէսօրէն ետք Խալքիսէն ճամբայ ելան Մուէք և Վօքուր պահականաներով։ Հոս կը հանին այսօր կէսօրէն ետք։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ԸՆԴՀ. քննիչը Բ. Դրան ուշադրութիւնը հրաւիրած էր սա պարագային վրայ թէ գիւղացիները խելք չը կրնալով հասնել կրթական և զինուորական սպառազինմանց տուրքերուն կոտրակներուն շատ անգամ կը խաբուին տասանորդի վարձակալներուն կողմէ։ Այս պատճառաւ այդ քանակութիւնը որ 12⅝ էր վերածուեցաւ 12½% ի։

ԳԵՐՄԱՆ Բրօֆէսէօր Տորլէնֆիլտ և իր 30 ընկերները արտօնուեցան հրնագիտական պեղումներ կատարել Հիսարլըքի կողմերը, Տրովադայի աւերակներուն մէջ։

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԵԱՆ մը համաձայն անցեալ 1314 տարին մէջ Պուլկարիայէն, Եգիպտոսէն և օտար երկիրներէն Թուրքիա ներածուած ապրանքներուն արժէքն է 2.662.125.225 ղրուշ, այսինքն 585,668,556 ֆրանք։ Այս ներածմանց 100ին 38,60ը Անգլիայէն եղած է, 936 Ֆրանսայէն, 24.07 Աւստրիայէն և Գերմանիայէն, 6.57 Պէլճիքայէն, 5.22 Ռուսիայէն 3.62 Իտալիայէն, 2.38 Ռումանիայէն, 1.56 Պարսկաստանէն, 1,21 Յունաստանէն, 0.17 Հոլանդայէն, 0.89 Ամերիկայէն, 3.82 Շուէտէ, Սերպիայէ, Ճարոնէ, Տանըմարքայէ, 3.43 Պուլկարիայէ և 2.82 Եգիպտոսէ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ առեւտր. մեծ Ընկ. մը պիտի կազմուի՝ կ'ըսէ գերման թերթ մը, սամ.երկիրներու և Գերմանիոյ միջեւ առեւտր. յարաբերութիւնները աւելի ընդարձակելու համար։ Այդ Ընկերութիւնը գործակալներ պիտի հաստատէ Թուրքիոյ առեւտր. կեդրոններուն մէջ, որով գերման գործարանները այլ եւս մասնաւոր պաշտօնեաներ ղրկելու պէտք պիտի չունենան։ Գերման վաճառականները այդ գործակալներուն միջոցաւ պիտի կրնան դիւրաւ ծախել իրենց ապրանքները։

ՀԻՒՍԱՐ հեծելազունդերուն համար կայս. Բ. զօրաբանակէն (Իտրնէ) 234 և Դ. զօրաբանակէն (Երզնկա) 936 զինուորներ պիտի բերուին։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութեան խորհրդական Բաֆոֆ պէյի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ,

ՕԼՏԷՆՊՈՒՐԿԻ դուքսին մէկ ինքնագիր նամակը մատուցուեցաւ Կայս. Պալատ։

ԱՐՄԱԹՐՈՆԿի նաւարանին ասկէ առաջ ապպրուած էր զրահաւոր մը և երկու զբօսանաւեր. Կայս. Իրատէով, 19,000 ոսկի արժողութեամբ ուրիշ զբօսանաւ մը պիտի ապպրուի նոյն նաւարանին, Պէյրութի պահակ Թիմսահի տեղ, որ Քարասաղի իշխանին նուէր տրուած էր։

ԱՆԱՏՕԼԻՈՒԻ նահանգներուն մէջ Տէֆթէրխանէի քննիչներուն պաշտօնը պիտի ՇՆՉուի և անոնց տեղ ամէն տարի 4 քննիչներ պիտի ղրկուին Տէֆթէրխանէներու հաշիւները քննելու համար։

—Անատօլուի նահանգներուն համար Էվգաֆի հաւաքիչներ պաշտօնի պիտի կոչուին, գործառնութեանց աւելի եւս կանոնաւորման համար։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ օսմ. դեսպանատան խորհրդական Ճէմիլ փաշա արձակուրդով Պոլիս եկաւ և ուղղակի Կայս. Պալատ գնաց իր երախտագիտութիւնը մատուցանելու։

ՌՈՒՍ դեսպանատան նոր պահակաները Թէրեց պիտի անցնի Վոսփորէն, Կայս. Իրատէի մը համաձայն։ Տոնեց պահակաները Ռուսիա պիտի դառնայ։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ հրաման տուաւ թաղապետական իշխանութեանց հսկելու համար փողոցներու մաքրութեան, որուն ուշադրութիւն չըլլալը ընդհանրապէս, և տեղ տեղ թափուած աղտեղութիւնները գէշ հոտեր կը բուրեն, ինչ որ հանրային առողջութեան վնասակար է։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՐԷՅԻՆ վարչութիւնը 12,000 ոսկիով սիկար չինելու մեքենայ մը գնած է որ 150,000 սիկար կը պատրաստէ օրը։ Այս պատճառով ձեռքով սիկար չինող պաշտօնեաներէն մէկ մասը պիտի ճամբուին։

ՍԿԻԻՏԱՐԻ և Պէյլէրպէյի միջև գետին մը պիտի գնուի Կայս. Իրատէով։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ Ժողովի անդամ Իսմայիլ Զիւհտի պէյ երէկ մեռաւ երիտասարդ հասակի մէջ. Հանգուցեալը երկար տարիներ ծառայած էր Թուրք մամուլին մէջ, և ազնիւ բնաւորութեամբ օժտուած երիտասարդ մըն էր։

ԶՈՆԿՈՒԼՏԱՒԷՆ կը գրեն թէ գայմագամ Ճէմիլ պէյ, Դատական նախարարութեան դիմելով խնդրած է նոյն տեղը դատարան մը հաստատել։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽՈՇՈՐ ՕՁ ՄԸ.—Մեծ-չուկայ, Զուխաճի խան, 11 թիւը հաստատուած ոսկերիչ Հաճի Եսկիբան աղայի աշկերտը Մանուկ, երբ սենեակ կ'երթայ կը տեսնէ որ սեղանին տակ, մէկ մէթրոյի չափ օձ մը, պլորուած պառկած էր։ Մանուկ առանց վախնալու այս անակնկալէն առաջ կ'երթայ, դուրս կը քաշէ թունաւոր արարածը և ոտքին տակ կը ճզմէ անոր գլուխը միջոց չտալով որ սծաթիի անասունը։

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ՈՃԻՐ ՄԸ.—Ապրիլ 10ի գիշերը ահռելի ոճիր մը գործուեցաւ Այտընի մէջ։ Էվանկէլօ Ասլանօղլու անուն անձը, որուն դէմ միշտ կը գանգատէին իրեն ազգականները, նոյն գիշեր կ'երթայ իր մէկ եղբօրաղջկան տունը ուր կը գտնուէին նաև 7 ազգականներ։ Զանոնք բարեւելէ ետք ուզեց իրենց մեղադրանքներուն շարժաւիթը իմանալ. բայց ինք գլխով վիճակի մէջ ըլլալով անոնք խնդրեցին վազուան ձգել խնդիրը։ Էվանկէլօ կապած քաշեց դաշոյնը և մխեց իր եղբօրաղջիկներէն միոյն կռնակը. յետոյ կուրծքէն վիրաւորեց քոյրը, կողէն՝ իր փեսան, սրունքէն՝ քեռակալը, ականջը կտրեց դրացիի մը որ կուզէր զէնքը առնել ձեռքէն, և վերջապէս դաշոյնը մխեց փորը, դրեթէ ամբողջովին կորելէ ետքը դաստակը սպասաւորի մը, որ կը փորձէր զինքը բռնել։ Այս կատաղի ոճրագործն ու իր 6 զոհերը հիւանդանոց փոխադրուեցան։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐ.—Երէկ առաւօտ Մախմուտէի Մալքեփէ շոգենաւը երբ Հայտար-փաշայէն կուգար, Դրզ-Բուլէի առջեւ մեքենայի խանգարում մը ունեցաւ։ Շերքէթի 42 թիւ և Դաարգիւղէն եկող Նիւզոհէքիճ շոգենաւերը օգնութեան փութալով ճամբորդները փոխադրեցին։ Յետոյ Նիւզոհէքիճ զայն կամուրջ տարաւ։ Մալքեփէ նորոգուելով իր գործին սկսաւ քիչ ետքը։

—Երէկ առտու արշալոյսին, Մախմուտէի Բարս շոգենաւը որ Էրէյլիէն կուգար Ազաբ-Դարուի մթերանոցները համար հանքածուխ բեռցած, Սիրքէճիի առջեւ տապալեց քար բեռցած մաւոնա մը։

ԽՂԴՈՒԱԾ.— Երէկ գիշեր ժամը կէսին ատենները կամուրջին Հայտարփաշայի նաւամատոյցէն ողջ մը արկածով ծովը ինկաւ և խղդուեցաւ։ Հակառակ կատարուած խուզարկութեանց դիակը չգտնուեցաւ, որով յայտնի չէ թէ, ինչ ազգի կը պատկանի և ո՛վ է խղդուող տղան։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ

(1903 Ապրիլ 22/2 Մայիս երկուշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Ձերմակ Ա. լիպրայէն պակաս	6¼	ղ.	
» Բ. Գ. »	6¾	»	
Մախլիւթ (խառն) »	7	»	
» (հաճարով) »	7½-7¼	»	
Սէրթ էքսթրա, օխան	38-39	փր.	
» միջին տեսակ »	36-37	»	

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քըրմա Ա. պարկը	74	ղ.	
» » Բ. և Գ. »	69-71	»	
Օտէսա 2700 պարկ. Ա.	98-103,	Բ.	88-90, Գ. 79-81, Դ. 75 ղ.։
Վարնա 2700 պարկ. Ն° (2)	77,	գրբմա	74 ղրուշ։
Մարսիլեա 650 պարկ կարծր	66 ղ։		
Սամսուն 250 պարկ	72-74 ղ.	ըստ	տեսակին։

ԹԵՓ

Օխան 22-22¼ փարա։

ԳԱՐԻ

Աղէկ տեսակը 12-12½ ղրշ. գրիւը
Երկրորդ » 11½-11¾ »

ՄԻՍԻՐ

Օխան 25-27 փարա։

* * *

ԹԻՖԹԻԿ

Թիֆթիկի վրայ գործ չեղաւ այս շաբթու։

ԱՖԻՕՆ

Ծախուեցաւ

3 մնտուկ Պօլու		գին	108
7 »	Պալըքէսիր	»	114
2 »	Էսքիշէհիր	»	108
10 »	Պէյ Բազար	»	108

ԲԻԹՐԷ

Ծախուեցաւ 20 պարկ 18-18¾

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԴԵՐԱՍԱՆՑՈՒ

Սրտի ցաւով կ'իմանանք թէ յուսալից երիտասարդ մը, որ երկու տարիէ ի վեր գործն կեանք մը ունեցած է խմբագրական հրապարակին վրայ, կը պատրաստուի թատերախումբի մը միանալու իբրև դերասան։ Ասիկա անձնասպանութիւն մը ըսել է երիտասարդի մը համար, որ պատուաւոր ընտանիքի մը կը պատկանի, ուրոյական դատարակութիւն մը ստացած է, 4—5 լեզուներու հմտութիւն ունի և ընդունակ է փայլուն ապագայ մը ունենալու ո՛ և է գործնական ասպարէզի մէջ։ Շատերուն գուցէ միջնադարեան գաղափար մը թուի դերասանութեան նկատմամբ մեր տածած այս յոռի կարծիքը, բայց, ուրիշներ ի՛նչպէս ալ երեւակայեն, իրողութիւնը բացայայտ է և չենք ճանչնար դերասան մը մեր մէջ, որ գտնէ ամուսն մը ապրուստ ապահոված ըլլայ իրեն համար։ Նոյն իսկ Ա. դամեան որուն համար սովորութիւն ունինք պարծենալ, անօթի պիտի մեռնէր, եթէ ռուսական հիւանդանոցը չհիւրընկալէր զինքը։ Արուեստին ցաւառանչ ճիչերը և հացի ու ապրուստի համար արձակած աղաղակները դեռ չեն մարած։ Հետեւաբար իրաւունք ունինք «անձնասպանութեան» հաւասար նկատելու ասանկ ինկած արուեստ մը՝ որ «արհեստ» ալ չէ եղած, և որուն հետեւողները գէթ գեղարուեստասէրի վսեմ հոգի մըն ալ ցոյց չեն տուած մեծաւ մասամբ։ Փափաքելի էր որ յիշեալ երիտասարդը ետ կենար իր այս գաղափարէն և կամ յուսալից երիտասարդները քաջալերելէ հաճոյք զգացող գործնական անձ մը բարեհաճութիւնը ունենար միակով ու չահագործել երիտասարդին բնական ձիրքերն ու հայրէնի, թուրքերէնի, ֆրանսերէնի, իտալերէնի մէջ ունեցած անվիճելի հմտութիւնը։

Ասիկա նպաստաւոր ձեռնարկ մը պիտի ըլլար թէ՛ երիտասարդին և թէ անոր պաշտպանուելիին շնորհող անձնասիրութեան համար։

ՏԻԿԻՆ ՇԻՇՄԱՆԵԱՆԻ ԿՏԱԿԸ

Հանգուցեալ Պօղոս աղա Շիշմանեանի ամուսնին և Քէբեստէֆիան Սիմոն աղայի աղջիկը, Տիկին Շիշմանեան, Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրեց 1000 լիրա հնչուն դրամ, և 1200 լիրա արժէքով 2 տուն, Գատրգիւղի մէջ։ Դրամը վազՓ ըրաւ Շէրիի դատարանին առջեւ, պայման դնելով որ դրամագլուխը անձեռնմխելի մնայ և տոկոսը գործածուի հիւանդանոցի առօրեայ պետքերուն։

Տիկնոջ 1,000 լիրան Քրէտի Ֆոնսիէ Էմիրսիէնի պարտատոմսեր էին, և որովհետեւ ըստ Շէրիի, այսօրինակ թուղթեր իրրեւ հնչուն դրամ չեն կըրնար նկատուիլ, նախապէս Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան օրուան գնով այն պարտատոմսերը գնած եղաւ Տիկինէն, և 1000 լիրա յանձնեց Քրէտի Լիոնէի չէքով, և իրրեւ պանքիօր նկատուած այս թուղթը ձեռք ձեռք յանձնելով, Տիկինը կատարեց իր նուիրաբերութիւնը։ ՎազՓնամէն յօրինուեցաւ 3 օրինակ։ Իսկ երկու տուները Ազգ. Հիւանդանոցին վրայ պիտի գտնան սովորական ձեւով։ Այս կտակին համար, հիւանդանոցի մատրան մէջ, պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, Շիշմանեան ընտանիքին ինչգեցեալներուն հոգւոյն։

ԴՈՒՄԴԱՐՈՒԻ ԴՈՒՐՍԻ Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ Դպրաց Դասու դիւանի ընտրութիւնը կիրակի օր կատարուելով Տնօրէն Խորհրդոյ անդամ անուանուեցան հետեւեալ անձերը։

Տեարք, Արշակ Ալպոյաճեան (Ատենապետ), Եղուարդ Պաղտասարեան (Ատենադպիր) Կարապետ Պօհճալեան (Դանձապետ)։ Տեղեկագիրը պատրաստուելով յանձնուեցաւ Թաղ. Խորհրդին որպէսզի ղրկուի Ս. Պատրիարք Հօր ի հաստատութիւն։

ԵՐԷԿ առաւօտ Ս. Պատրիարք Հայրը ընկերակցութեամբ Տ. Տ. Բաբգէն, Վահրիճ և Գնէլ վարդապետներու, Խապագեղի Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Եղիա էֆ. Շահապի, գանձապետ Թիրեաքեան կարապետ էֆ.ի և անդամներէն Տոքթ. Ցակոբ էֆ. Քէմհաճեանի, ժամը 2 ու կէսին այցելեց Ներսէսեան երկաթ. վարժարանը, ուր դուռնէն ընդունեց զինք վարժարանին տեսուչ Տ. Տիրայր Մ. վարդապետ, ուսուցչական մարմնին հետ։ Քիչ մը վերջը հոն հասան Ուսումն. Խորհուրդին ատենապետ Տոքթ. Թորգոմեան էֆ., Դալճիայեան որբանոցի մայր Քրիստինէ մայրապետ և ուսումնապետ Ռէվէոս էֆ. Թադէոսեան։ Աշակերտները Ս. Պատրիարք Հօր ուղղեալ երգեր երգեցին և ուղերձներ կարդացին. Ս. Պատրիարքը խիստ գոհ տպաւորութեան մը տակ անցաւ աղջկանց սրահը ուր նոյն խանդավառութեամբ երգեր և ճառեր արտասանուեցան։ Ն. Ամենապատուութիւնը բարձրագոյն կարգի չրջանաւարացու աշակերտուհիներուն հայերէն գրաբարի և կրօնագիտութեան մասին հակիրճ հարցումներ ըրաւ. ուրիշ կարգերու աշակերտուհիներէ ոմանք ալ քննեց և տրուած յաջող պատասխաններէն շատ գոհ մնաց. գովեց անոնց զգեստին միօրինակութիւնը, եկեղեցիին մէջ պարկեշտ կեցուածքը և ներդաշնակ երգեցողը։ Յետոյ Ս. Պատրիարքը մանկապարտէզի երեք բաժիններն ալ այցելեց և գիտցաւ իր յատուկ զուարթութեամբ իրեն յանկուցանել մանուկներուն սիրտերը։ Մանկական գեղարուեստական արտասանուեցան անոնցմէ մէկը նոյն իսկ համարձակեցաւ սիրուն ոտանաւորով մը շաբաթ խնդրել որ ընդհանուր քրքիչներու առիթ տուաւ, յետոյ վարժարանին ընդարձակ պարտէզին մէջ, մանկապարտէզին տղաք մէկ քանի մարմնամարզանքներ կատարեցին և մեծ հաճոյք պատճառեցին։ Ս. Պատրիարք Հայրը իր սովորութեան համեմատ առատ շաքար բաշխել տուաւ ամբողջ աշակերտներուն։ Ուսումն. Խորհրդոյ ատենապետը յայտարարեց Ն. Սրբազնութեան թէ ասկէ առաջ ըրած իր քննական այցելութեան ատեն, ամէնէն աւելի զարմացուցած էր զինք վարժարանի աշակերտներուն եւ մանկապարտէզի պզտիկներուն ունեցած յառաջդիմութիւնը և հոգածու ձեռքի մը անմիջական հրկողութիւնը շնչուած, որուն պատասխանեց Ս. Պատրիարքը թէ, նոյն լաւ տպաւորութիւնը ինքն ալ կրեց, և յարեց «Մեր այս գոհունակութիւնը ինքնին հերքում մըն է թերթի մը մէջ յայտնուած յայտարարութեան։» Նշանակելի գտաւ նոյնպէս վարժարանին մէջ տիրող մաքրութիւնը։

Ս. Պատրիարք Հայրը վարժարանէն մեկնեցաւ ուրախ՝ դարձեալ Շահապեանց բնակարանը, ուր ցերեկուան ճաշը ընելէ ետք, Շիշլիի ճամբով դարձաւ իր Բերայի բնակարանը։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ աղքատախնամին անդամները, հաւաքաբար իրենց հրաժարականը տուեր են, Թաղ. Խորհուրդին։

ԿԷՏԻԿ ԲԱՇՏՅԻ եկեղեցիին քահանաներէն Տ. Տրդատ քհ. Պօյաճեան, որ Երուսաղէմ ուխտի գացած էր, կիրակի օր, մէսաժրրիի չոգենաւով Պօլիս վերադարձաւ։

ՄՈՒՇԵՆ ԳՐՈՒԱԾ նամակ մը կը տեղեկանանք թէ՝ նոյն գաւառին ընդհանուր վանքերուն հաշիւները քննելու համար Տ. Խոսրով Մ. Վրդ. հրամայեր է որպէս զի ամէն վանք իր հաշիւները ներկայացնէ տեղւոյն խանձիժողովին անմնք քննուելու համար։ Եւ մասնաւորապէս Ս. Կարապետի վանքին հաշիւները հինգ անդամէ բաղկացեալ յատուկ յանձնաժողովի մը յանձնուած է։

ՎԱՂԸ Խան ժողովը կը գումարուի Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

ԻԶՄԻՐԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Իզմիրի կըրթական ընկերութեան սարքած վերջին զբօսահանդէսին ոստմանկերուն հասոյթը եղած է 70 ոսկիի չափ և դուռ չան մնացած է 45 ոսկի։

—Առաջնորդի օգնական Արժ. Տ. Կարապետ Վ. Տէր Կարապետեան, Զաւակական ոստերէն յետոյ, անցած շաբաթ օր, Ապրիլ 12ին. Սիս մեկնեցաւ, ուր հրաւիրած է զինք Կիլիկիոյ նորընտիր Կաթողիկոս Սմոն. Տ. Սահակ Սրբազան։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ԲՕՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	32.14
Ամէնէն բարձր գինը	32.23
» վար գինը	32.11

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	124.
Երէկուան բարձր գինը	123.50
» վար »	12.3⅜
Բարափ	503.50
Քրէտի Ֆոնսիէ Էմիրսիէն	269.75
Լարիուտ	83.50
Պանք Նաս. Կրէս.	419.50
Շերքէթը Խայրիյէ Լ. Օ.	30.
Թրանվայի բաժնեթուղթ «	6.32
» պարտաթուղթ ֆր.	491.
Թրանսվալ ֆր.	138.
Բէյժիի բաժնեթուղթ Լ. Օ.	374.
Անատօլ. երկ. բաժնեթ. Ա. Ո.	12.42
» պարտաթուղթ ֆր.	520.
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.42

ՍԹԻԼԱՆՑ

Ֆոնսոլիտ մէկ օրուան Օսմ.	2.50
» ուրը » »	5.
Բումէլիի երկաթուղի ֆր.	3.

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղրշ.ին	ղրշ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.04
Նոր մէթալիք	104.06
Անգլիական ոսկի	109.38
Ֆրանսական ոսկի	87.25
Քրիմից	51.06
Բօլ	90.
Բուպլի թղթադրամ	8.61
Լոնտոն 3 ամիս	111.
Բարիզ	22.72

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ 4 Մայիս

Քրէտի Լիոնէ	1072.
Իտալ. Ռանթ	103.90
Օսմ. Մաքս	479.

ՊԵՐԼԻՆ 4

Բումէլի երկաթուղի	132.25
Բուբլի (100ը)	216.15
Փոխանակագիր Լոնտոնի վրայ	20.305

ԼՈՆՏՈՆ, 4

Անգլ. Գոնս.	91.93
Սամ. Գոնս. սէրի B.	59.50
» » » C.	31.63
» » » D.	29.75
Պանք Օթթոման	13.87
Զէք Լոնտոնի վրայ	25.37

ՎԻԵՆՆԱ, 4

Բումէլի երկաթուղի	118.
Օսմ. Բէյժի	344.

ԳԱՏԸԳԻՐՈՒԻ ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

«Մանզումէ» ոտէն առաւօտ պատրաստ կը գտնուի եկեղեցւոյ փոքր դրան ճիշտ դիմացը գտնուող մանրավաճառի խանութը զոր կը վարէ նախկին նպարավաճառ՝ Սարգիս աղա Գրիգորեան։ Այն անձերը որոնք կը փափաքին թերթիս բաժանորդագրուիլ կրնան դիմել անոր որ մեր գործակալութիւնը ստանձնած է։

ԵՎ ՄԻՆՉԵՎ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ԳՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Ամենայն ինչ ի ժամանակս, ասէ Սաղոմոնն, գեղեցիկ է։